

Völgyégi Önkormányzatok Társulása (VÖT)

Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56

☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277

Drótposta: vot7151@gmail.com

Honlap: www.vot.hu

JEGYZŐKÖNYV

Készült: a Völgyégi Értéktár Bizottság (VÉB) ülésén

Helyszín: Városháza, III. emeleti tárgyaló. Bonyhád, Széchenyi tér 12.

Ideje: 2015. november 26. (14 óra)

Jelen vannak: a jelenléti ív szerinti bizottsági tagok

dr. Szóts Zoltán: Köszönti a bizottság tagjait és a jegyző asszonyt. Megállapítja, hogy a bizottság határozatképes. Szavazásra bocsátja a napirendi pontokat, majd megállapítja, hogy azokat a bizottság egyhangúlag elfogadta.

A bizottság által elfogadott napirendi pontok:

- 1) Tájékoztatás: Bálint Boglárka lemondott bizottsági tagságáról
- 2) Felterjesztések tárgyalása:
 - a) Szerb ortodox templom, kolostor és műemléki környezet (Felterjesztő: Erős Beáta)
 - b) Grábóci ortodox búcsú (Felterjesztő: Erős Beáta)
 - c) Váraljai Népművészeti ház (Felterjesztő: Jáhn Jánosné)
 - d) Váraljai lakodalmas kuglóf (Felterjesztő: Jáhn Jánosné)
- 3) A munka további tervezése, ötletek
- 4) A következő ülés időpontjának és felterjesztendő értékek megbeszélése
- 5) Egyebek

1. napirendi pont

Tájékoztató Bálint Boglárka bizottsági tagságról történő lemondásáról

dr. Szóts Zoltán: Átadja a az első napirendi ponttal kapcsolatban a szót a VÉB ügyintézőjének.

Szarvas Irén: Bálint Boglárka telefonon kereste meg és bejelentette, hogy le kíván mondani a bizottsági tagságáról, mert Szekszárdon kezdett el dolgozni és nem tudja megoldani a részvételét. Lemondását írásban is jelezte, amely az előterjesztés részét képezte.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi a bizottság tagjait, hogy a napirendi ponttal kapcsolatban van-e kérdés. Hozzászólás nem lévén szavazásra bocsátja a határozati javaslatot, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag megszavazta és a következő határozatot hozta:

6/2015. (XI.26) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság elfogadta Bálint Boglárka lemondását a VÉB-tagságról.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Szóts Zoltán elnök

2. napirendi pont Felterjesztések tárgyalása

dr. Szóts Zoltán: A grábóci épített örökséghez kapcsolódó három előterjesztést mindenki megkapta elektronikus formában. Átnézte szerinte megfelelő az anyag, átadja a szót a felterjesztőnek.

Erős Beáta: Megküldte előzetesen Szarvas Irénnek az anyagot, aki kiegészítette fotókkal és egyéb hivatkozásokkal, forrásokkal az adatlapot.

Szarvas Irén: Javasolja a templom, apácakolostor és a műemléki környezetet egy határozattal vegye fel a bizottság.

dr. Szóts Zoltán: További kérdés nem lévén szavazásra bocsátja a Görögkeleti (ortodox) szerb templom, a Görögkeleti (ortodox) szerb apácakolostor és a Görögkeleti (ortodox) szerb templom és kolostor műemléki környezetének a felvételét a tájegységi értéktárba, majd megállapítja, hogy a bizottság a három épített örökség felvételét egyhangúlag megszavazta és a következő határozatot hozta.

7/2015. (XI.26) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Grábóc településen található: Görögkeleti (ortodox) szerb templom (VÉB/41/C), a Görögkeleti (ortodox) szerb apácakolostor (VÉB/42/C) és a Görögkeleti (ortodox) szerb templom és kolostor műemléki környezetének (VÉB/43/C) felvételéről a határozat 1. melléklete alapján. Felterjesztő: Erős Beáta.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Szóts Zoltán elnök

dr. Szóts Zoltán: A következő felterjesztett érték a Grábóci szerb ortodox búcsú. Az adatlap számos forrásmegjelölést és fotóanyagot tartalmaz. Átadja a szót a felterjesztőnek.

Erős Beáta: Ezt az anyagot is egyeztették és kiegészítették fotókkal, egyéb forrásokkal.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy van-e hozzászólás, észrevétel a felterjesztéssel kapcsolatban, megállapítja, hogy nincs, majd szavazásra bocsátja a Grábóci szerb ortodox búcsú felvételét a tájegységi értéktárba. Megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

8/2015. (XI.26) VÉBh.

A Völgységi Értéktár Bizottság döntött a Grábóci szerb ortodox búcsú (VÉB/44/E) tájegységi értéktárba történő felvételéről.

Felterjesztő: Erős Beáta.
Határidő: azonnal
Felelős: Dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: A következő felterjesztés a Váraljai Népművészeti Ház. Épületleírás, vízi malom eredet, Moldován Vilma, Balogh Rudolf neve is szerepel az anyagban, fotók rendelkezésre állnak. A felterjesztő Jáhn Jánosné. Kérdezi, hogy ezzel kapcsolatban van-e hozzászólás. Megállapítja, hogy nincs. Szavazásra bocsátja a Váraljai Népművészeti Ház felvételét a tájegységi értéktárba, majd megállapítja, hogy azt a bizottság egyhangúlag elfogadta és a következő határozatot hozta:

9/2015. (XI.26) VÉBh.

A Völgyeségi Értéktár Bizottság döntött a Váraljai Népművészeti Ház (VÉB/45/E) tájegységi értéktárba történő felvételéről.

Felterjesztő: Jáhn Jánosné.
Határidő: azonnal
Felelős: Dr. Szóts Zoltán

dr. Szóts Zoltán: A következő felterjesztés a Váraljai lakodalmas kuglóf. Recept ugyan nem szerepel az anyagban.

Tóthné Györfi Andrea: A forrását viszont feltüntették.

dr. Szóts Zoltán: Igen, valóban az adatlapon szerepel. Kérdezi, hogy van-e ezzel kapcsolatban vélemény, kérdés.

Szarvas Irén: Ezzel kapcsolatban van észrevétele. Bár a leírásban röviden minden benne van, célszerű lenne átgondolni az anyagot

Jáhn Jánosné: Ők mindkét esetben a helyi értéktár adatlapjait terjesztették fel a tájegységbe, de szívesen fogadják az észrevételeket, kiegészítik és újra elküldik.

dr. Szóts Zoltán: Ha ki szeretnétek egészíteni, annak nincs akadálya.

Szarvas Irén: Nemcsak ezzel az értékkel kapcsolatban szeretné elmondani, hogy kicsit másként gondolkodnak ugyanarról a dologról. ezt szeretné megosztani a bizottság tagjaival. A cél nem az, hogy határozatokkal minél több éréket gyorsan vegyenek fel az értéktárba, aztán elfelejtik, hogy ez a munka megtörtént, hanem a cél az, hogy kézzel fogható, elektronikus adatbázisba kerüljenek a felvett értékek és mindenki számára elérhetőek legyenek. Az interneten érdeklődő számára a lehető legteljesebb képet tudják adni. Ez a kicsit más felfogás a kuglóf esetében azt jelenti, hogy mint „terméket” kell megfogalmazni és „eladhatóvá” tenni a kulturális, ill. a turisztikai piacon. Ez nem annyira kulturális megközelítés, mint inkább marketing szemléletű megközelítés, így a termékhez kapcsolható érzetek, élmények elengedhetetlenül fontosak, ezeket pedig meg kell jeleníteni az érdeklődők számára.

Jáhn Jánosné: Kérdezi, hogy ehhez filmet is csatolhatnak?

dr. Szóts Zoltán: Igen, hogyan.

Szarvas Irén: Pont ilyesmire gondolt. Azt hitte, hogy annyi fotót kap majd a dagasztásról, a kuglóf sütéséről, hogy nem győzi kicsinyíteni, átszerkeszteni őket.

Tóthné Györfi Andrea: Ők pedig nem akartak a folyamatról, hanem kész fotókat kerestek direkt.

Szarvas Irén: Az értéktárakkal kapcsolatos munka remélhetőleg egyszer elér majd arra a színvonalra, hogy például, ha valaki hall valahol a váraljai kuglófról és rákeres a tájegységi értéktárban erre az értékre, akkor olyan anyagot kell számára prezentálni, amely felkelti az érdeklődését annyira, hogy eljöjjön Váraljára a fesztiválra. Egy szem fotó miatt nem jön el. Nyugodtan betehető fesztiválos fotó, dagasztós fotó, ahol a vendégek próbálják ki a dagasztást stb.

Jáhn Jánosné: Ők ezeket a fotókat a fesztiválhoz gondolták betenni.

Szarvas Irén: Tudja, de ez a kicsit másmilyen gondolkodáshoz hozzátartozik, hogy a termékkel együtt a rendezvényből, a hangulatból is adjanak ízelítőt. Például a kuglóf túráról is lehet fotó. Ez már marketinges gondolkodás inkább. A fesztiválnál is szerepeljen természetesen, de mivel a rendezvény erre épül, itt is jelenjen meg a rendezvényből egy kis ízelítő. Egy idegen számára nem evidens, hogy a váraljai lakodalmas kuglófhoz tartozik egy rendezvény is. Ezt meg kell mutatni.

Jáhn Jánosné: Nem akarták annyira „fényezni”, hangsúlyozni.

Szarvas Irén: Az értéktár az, ahol minden értéket „fényezni” kell és úgy kell felvenni, megmutatni.

dr. Szóts Zoltán: Javasolja, hogy a Váraljai kuglóf adatlapja a következő alkalomra kerüljön újra tárgyalásra, már kiegészítve az elhangzott észrevételekkel. Javaslatával a bizottság tagjai egyetértettek.

3. napirendi pont

A munka további tervezése, ötletek

dr. Szóts Zoltán: Tervezetet készített a tájegységi értéktárra 13 pontba sorolva tesz javaslatot az épített örökség értéktárba történő felvételéről. Megjegyzi, hogy a tervezetet átküldte Szarvas Irénnek. Az elkészített tervezet szerint javasolja, hogy ne csak a műemlékvédelmi jegyzékben szereplő épített örökség jelenjen meg, hanem sokkal bővebben megközelítve vegyék végig az épített örökség értékeit. Mindezt szíves figyelmébe ajánlja a helyi értékbizottságoknak. Javasolja, hogy az elkészített tervezetet mindenkinek küldjék ki, hogy a helyi értéktárakat e szerint bővítsék. Tudja, hogy a Szekszárd környéki keresztek kiadványba megjelentek, de úgy tudja, hogy a Bonyhádi környéken fellelhető keresztek sokkal gazdagabbak, ezek föltérképezése, adatolása, esetleges felújítása is nagy és fontos feladat lenne. Az értéktárnak véleménye szerint az lenne az érdeme, hogy a helyi értékeikkel tisztában legyenek. Másik példát mond, hogy például még az izményi németek sem tudták, hogy Fachwerk-házai vannak. Ezeket a dolgokat kellene a bizottságoknak tudatosítani.

Kaiser Mária: Ez mind épített örökség, de fontos lenne, hogy például a turizmushoz kapcsolódók is megjelenjenek.

dr. Szóts Zoltán: Ahhoz, hogy például a turizmusban azt mondják, hogy búcsújáró hely például a kakasdi Szent Anna-kápolna, vagy a Mária útvonalban benne van Cikó a rommal. A zarándoturizmus is egyfajta turizmus a szálláshelyekkel, étkezési helyekkel, látnivalókkal. A kultuszhelyeket is fontosnak tartja, hogy mint

épített örökséget is beemlék, utána már szerinte jöhet az idegenforgalom. Például megemlíti, hogy vannak Bonyhádon olyan épületek, amelyek Zsolnay épületdíszekkel rendelkeznek, ez sok esetben akkor derült ki, amikor leszedték a felső réteget is előkerült a pirogránit kerámiadíszítés. Például a zsinagógán és a téli imaházon lévő rózsablak Zsolnay-díszítésű. Az Ermel-Vojnits-mauzóliumon a külső borítás is az a belső díszeken túl. A tervezésében szereplő rendszer alapján lehetne csoportosítani a munkát, ez majd bővíthető lenne az újonnan belépő települések értékeivel.

Szarvas Irén: Szeretne reagálni az eddig elhangzottakra. Nagyon szépen köszöni dr. Szóts Zoltán munkáját, részletesnek, átgondoltnak találja. A 13 csoportba sorolt értékgyűjtésnek két problémáját látja: az egyik az, hogy a törvény és a rendelet nyolc kategóriába sorolva engedélyezi az értékvételt, valamint jelen pillanatban a járás 25 településéből csak 11 tagja az értéktárnak. Ha már valamennyi település csatlakozott és valamennyi érték felvételt nyert, akkor azok felfűzhetők a tervezetben szereplő 13 kategóriára, ill. a felterjesztések elkészíthetők a tervezet logikáját követve, azonban a helyi értékek felterjesztését valakinek el kell készíteni. Ez egy megkerülhetetlen probléma. Mindenütt meg kell találni azt az embert, aki ezeket elkészíti.

dr. Szóts Zoltán: Elmondja, hogy ő a tervezetet nem annyira a nyilvántartás, hanem az épített értékek további felvételéhez készítette vezérfonalként. A bonyhádi épített örökségre vonatkozóan a 24-ből 15 épülethez kapcsolódó régi képeslapfotókat küldött Szarvas Irénnek. Ő gondolatébresztőnek szánta ezt a tervezetet és arra lenne szükség, hogy helyben mindenki készítse el a saját felterjesztéseit.

4. napirendi pont

A következő ülés időpontjának és a felterjesztendő értékek megbeszélése

dr. Szóts Zoltán: Az a kérdés, hogy melyik az a témakör, amivel célszerű lenne folytatni és egy 20-as, 30-as merítést lehet csinálni. Most egyből előkerült egy tájház. Lehet, hogy akkor ezen a vonalon kellene tovább menni, de ez is az épített örökséghez tartozik.

Szarvas Irén: Jelzi, hogy a Váraljai Népművészeti Ház a Kulturális örökség kategóriában került felvételre és nem az Épített örökségében.

dr. Szóts Zoltán: a tájház szövetségben tájház az, ahol legalább egy szoba gyűjteménynek van berendezve. Kérdezi, hogy melyik lenne az az irány, amit követnének a következő üléseken.

Szarvas Irén: A térségben működő három helyi bizottságból jelen van kettő. Szerinte ők döntsék el, hogy számukra mi fontos, mit szeretnének a következő alkalommal felterjeszteni a tájegységi értéktárba.

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi, hogy Váralján milyen irányba mozdult az értéktár? Milyen értékeket vettek fel? Festett bútort is felvették már?

Tóthné Györfi Andrea: Igen. Náluk nem volt egy irány, amit fontosnak tartottak egyenesen vették fel az értékeket.

dr. Szóts Zoltán: Grábócon, milyen értékeket vettek fel?

Fuksz Márta: Tóth István Zsolt és az ő környezetmérnök férje készítették el a grábóci természeti értékek bemutatását a Natura 2000 idején, ezekből készültek a helyi érték felterjesztések most.

Szarvas Irén: Ezt az ő esetükben sem lehet megspórolni. Minden olyan érték esetén, amely speciális ismeretet szükséges, be kell vonni az adott terület szakértőit a munkába, vagy fel kell kérni őket a felterjesztések elkészítésére.

dr. Szóts Zoltán: Annak idején Tóth István Zsolt a tanösvény füzetbe leadta falvanként, hogy mi az, ami értékes a környéken. Ez kiinduló pont lehet a védett növények, fák esetében. ezt lehet, hogy vele együtt kellene frissíteni. Szerinte azt kellene eldönteni, hogy melyik irányba induljanak el, mi legyen a következő felterjesztendő értékcsoport.

Szarvas Irén: Ő jövő héten találkozik Kult Imrénével, tőle be fogja kérni a Völgységi Könyvfesztivál felterjesztési anyagát.

dr. Szóts Zoltán: Akkor a fesztiválok jöjjenek? Abból is van négy-öt.

Szarvas Irén: Arra kéri a bizottságot, hogy mozaikszerű munkában gondolkozzanak, mert nem biztos, hogy jelen pillanatban a rendelkezésre áll valamennyi fesztivál összeállított anyaga. Mindenki nézze át, hogy mi áll a rendelkezésére és azt küldje be a következő ülésre. Elmondja, hogy beszélt Juhász Józsaival is, akihez három bonyhádi helyi érték felterjesztése kötődik, de jelen pillanatban csak pdf-formátumban áll rendelkezésre és éppen arról beszéltek az elején, hogy csak akkor vesznek fel a tájegységi értéktárba értékeket, ha a felterjesztési anyag minden szempontból teljes és alkalmas az elektronikus megjelenítésre. Felhívja a figyelmet arra, hogy hiába szabják meg a következő témát, ha nem áll rendelkezésre elkészített anyag.

Jáhn Jánosné: Ők akkor hozzák a kiegészített kuglófot és a fesztivált.

Szarvas Irén: Az teljesen megfelelő lesz. Elmondja, hogy szeretné a gondolkodást a tablószerű elképzelések felé terelni. Hasznos lenne, ha egy 7-es, 12-es, 24-es értéktablóban gondolkodna mindenki, amivel a völgységi kulturális értékek ikonszerűen megjeleníthetők. Ha a 24-es tábló értékeiben lenne egy konszenzus, akkor azon kellene dolgozni, hogy a 24 érték felterjesztése megtörténjen, ill. hogy megtalálják azokat az embereket, akik ezeket az anyagokat össze tudják állítani. Kéri, hogy a 24-es táblót mindenki gondolja végig és küldje el számára. Ha mindenki beér, ki fogja küldeni mindenkinek.

dr. Szóts Zoltán: Szerinte mindenki a sajátjában, a helyiben fog gondolkodni.

Szarvas Irén: Jelzi, hogy azt megbeszélték, hogy a tájegységi értéktárba nem fog minden helyi érték bekerülni. A tájegységi értéktár tájegységi gondolkodást igényel. A feladatot úgy tudná megfogalmazni, hogy turisztikai szempontból megbízást kap az értéktár egy tagja, hogy egy csoportot kell idehoznia a Völgységbe és a kérdés az, hogy mi az, amit itt mindenképpen megmutatnának nekik.

dr. Szóts Zoltán: Elmondja, hogy ez nem ilyen egyszerű, mert a turisztikai értékeknél azt tudomásul kell venni, ha nincsen szálláshely, ha nincsen megfelelő ember, aki programot csinál, ha nincsenek nyelvtudással rendelkező emberek hiába akármilyen jó az a kínálat, az nem fog működni.

Szarvas Irén: Képzelve el mindenki, hogy az ő háta mögött van egy busznyi vendég egy négy nyelven beszélő tolmáccsal és az a feladat, hogy ők kilencen, a bizottság tagjaként döntsék el, hogy mi az a 24 völgyégi érték, amit feltétlenül megmutatnának a busznyi turistának úgy, hogy a lehető legteljesebb képet kapják a Völgysegről. Attól függetlenül, hogy az egy fürdő vagy egy templom vagy egy fesztivál. A lényeg az, hogy azt az értéket biztosan megmutatnák. Ő kilenc különböző 24-es listáról szeretne vitatkozni a következő ülésen, hogy a bizottság közös nevezőre jusson az „ikonikus” 24-et illetően.

dr. Szóts Zoltán: Nem lesz kilenc annyira különböző lista. Leülhetne a bizottság és egy fél óra alatt kitalálhatná a 24-et, de szerinte a hetes lista nem ad elég merítést.

Szarvas Irén: A problémát a következőkben látja. Most november utolsó napjai vannak. Legkorábban januárban tudnak ülést tartani. Ha március 15-ig kijön a tavaszi pályázat, hogyan fog a bizottság arra pályázni. Ez itt a kérdés. Azt tartaná fontosnak, hogy ezekre az értékekre a folyamatos felterjesztések mellett külön gondot fordítson a bizottság annak érdekében, hogy egy esetleges hungarikum pályázat kiírására időben lehessen reagálni.

dr. Szóts Zoltán: Szerinte csak az épített örökségből tudnának pályázatot beadni.

Szarvas Irén: Annak nem lenne értelme önmagában.

Oláh Klára: Szerinte színesnek kell lennie.

Fuksz Márta: Szerinte egy kiadványhoz mindenből kell meríteni egy kicsit: meríteni kell a történelmi értékekből, néprajzi értékekből, egy fesztivált és egy kis tanösvényes értéket. A turista igénye is olyan, hogy mindenből szeretne ízelítőt kapni. Akar egy kis gasztronómiát, egy kis történelmet, egy kis túrát, egy kis néprajzot. Mindennek a lényegét szeretné leegyszerűsítve. Ahhoz, hogy ez megmutatható legyen, minden területről ki kell választani azt a nyolc legjellemzőbbet.

Szarvas Irén: Véleménye szerint párhuzamos munkára lesz szükség a bizottságban. Egyrészt szükség van a részletekbe menő, teljes merítésben gondolkozó munkára, amit Szóts Zoltán mond és szükség van egy gyorsabb reagálású munkára, ami felmutatható a társulás, a települések felé eredményként. Ezért igyekezett már az első alakuló ülésre elkészíteni a 40 érték felvételét, hogy rögtön tudjanak eredményt felmutatni, bekalkulálta a helyi értéktárak eddigi munkájából átvehető tájegységi jelentőségű értékeket is. A munka további sürgős része a pályázatra előkészíthető kiadvány.

dr. Szóts Zoltán: Javasolja, hogy minden területről legyen hét javasolt érték. De jelzi, hogy Bonyhádon nincs olcsó szállás, mert a Perczel Szálló is apartmanszerű kínálatra állt át, maradnak a 6-12 ezer forintos szálláslehetőségek. Az egész megyére elmondható, hogy nincs meg a turizmus infrastrukturális feltétele.

Szarvas Irén: Szerinte ez sem lehet probléma a munka megkezdéséhez, akkor az elsődleges feladat az kell legyen, hogy annak a rétegnek kell kínálatot összeállítani, aki meg tud szállni a környéken. Szerinte a szálláshelyek problémáját nem tudja a bizottság megoldani és nem is a feladata. Személy szerint azt szeretné, hogy eljussanak odáig, hogy a Völgyseg értékeit terméké tudják alakítani. Ehhez már most így kell gondolkodni véleménye szerint. Ebben a felfogásban az értéktár egy eszköz, egy elengedhetetlen eszköz és nem megkerülhető benne az, hogy

meghatározzák a legfontosabb elemeit. Ezt tartja az értéktár legfontosabb céljának, különben a munka szétfolyik, mint a homok és csak határozatokat tud felmutatni a bizottság.

dr. Szóts Zoltán: Javasolja, hogy legyen egy 24-es tábló és egy 8x7 értékből álló tábló. Javasolja a januári 14-i ülést 14 órától, valamint azt, hogy a következő alkalommal válasszon ki a bizottság egy-két ágazatot és azon menjenek végig módszeresen.

Kaiser Mária: Szerinte ez nem lenne jó, mert a legapróbb épületet is fel fogja venni a bizottság, miközben vannak nagyrendezvények például, amelyek sehol sem lesznek.

Szarvas Irén: Elhangzott, hogy teljes merítést azért sem tud csinálni a bizottság, mert a 25 településből csak 11 vesz részt a tájegységi értéktárban.

dr. Szóts Zoltán: Akkor az lesz a feladat, hogy a rendelet „a-h” kategóriájában mindenki mondjon hét értéket és 24-et is. Megállapítja, hogy ebben a bizottság egyetértett.

5. napirendi pont Egyebek

dr. Szóts Zoltán: Kérdezi a bizottsági tagokat, hogy van-e még valamilyen döntést igénylő kérdés, hozzászólás. Megállapítja, hogy nincs, majd az ülést berekeszti.

Bonyhád, 2015. november 26.

A jegyzőkönyvet készítette: Szarvas Irén

dr. Szóts Zoltán
elnök

Tervezet a Völgységi értéktárra – Dr. Szöts Zoltán

I. Bonyhád: Barokk városközpont, klasszicista romantikus eklektikus elemekkel

Térfüzéres városszerkezet, típusos mezővárosi piacterek (markt)

Elemei: 5, 12, 13, 14, 15, 16, 17, + Arany Oroszlán (Szabadság tér 3.) + Streicher Ház (Szabadság tér 8.), + Walter Szálló Rákóczi u. 16.

II. Bonyhád: Perczel család kuriális házai, lakóházai

Elemei: 6-9, 20 + Perczel Mór u. 7, 16, 32

III. Bonyhád: Mezővárosi izraelita szakrális építmények, lakóházak

Elemei: 4,11 + Chevra Kadisha, Ispotály, neológ temető, ortodox temető, kereskedőházak

Sírkertek: Bonyhád: neolog, ortodox

IV. (Grábóci) szerb ortodox szakrális épületek

Elemei: 23, 24, 25 + ortodox és r.k. temető

V. Völgységi református templomépítészet

Elemei: 10, 40 (+Mórág)

VI. Völgységi evangélikus szakrális emlékek

Barokk orgonák: Róth- Marschall műhely (Kismányok ev. templom)

Elemei: 1, 2, 3, 22, 27

+ Templomok: Györe ev. templom (iskola), Váralja ev. templom, (Bátaapáti ev. templom, Üveghuta - Glashütte ev. templom, Mucsfa ev. t.) Ev.+baptista temető Bonyhád Dózsa Gy. u.

VII. Völgységi római katolikus szakrális emlékek:

Barokk orgonák: Róth- Marschall műhely

Bonyhád r.k. templom, Tevel r. k. templom, (Bonyhádvarasd r. k. templom)

Elemei: 12, (13, 16), 18, 19, 21, 26, 28, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43

Templomok: Tevel- Kovácsi Szent László 1802., Tevel - Ódány 1846 neoromán,

Kisvejke- templom, Lengyel- Pabdi 1882, 1902, (Kismányok r. k., Apar, Nagyvejke, Hant, Cíkó kegyúri templom)

Kápolnák: Tevel: Szent Rókus és Rozália, Szent Sebestyén út menti, Závod: Strasse-Kapelle, Kálvária – kápolna Nagymányok: Szent Flórián, Sebestyén és Rókus (1792), Szentháromság (1783), Szent József (1928), Remete (Kakasd: Szent Anna, Cikó: Szent Rókus, Kisdorog: út menti, Szent Vendel, 14 Segítő Szent, Bonyhádvarasd: Mindenszentek kápolna (temető))

Kálváriák: Bonyhád, Závod, Grábóc, (Kakasd, Nagyvejke)

Sírkertek: r. k. Bonyhád, Vörösmarty tér, Lengyel r. k., (Bonyhádvarasd r. k.)

Szobrok: Závod: Nepomuki Szent János, Szent Flórián, Szeplőtelen Fogantatás, Pádai Szent Antal, Szent Notburga, Szent Donát, Bonyhád: Nepomuki Szent János szobor, Mőcsény: Szentháromság stb.

Keresztek:

VIII. Apponyi család uradalmi épületei:

Elemei: 20, 30, 31 + (Bátaapáti) + Lengyel-Anna Fürdő: Vadászház-Vendégház

IX. (Völgységi) német népi építészet:

Elemei: 33, + Fachwerk: Závod - Rákóczi u. 133., Zrínyi utca: lengyeli Székely u. 37. ház felépítve, Izmény: Dózsa u. 86, 87, 91, 102, 105, 106, 107., Fő u. 19, 63., Kossuth u. 75. (Kismányok: Petőfi u. 28, Felsőnyék)

Závodi utcakép

X. Bukovinai székely fafaragó népművészet emlékei:

Templom: (Kéty, Kismányok r. k.)

Székely kapu: Lengyel, Bonyhád (Székely Emlékpark), Izmény, Tevel, (Bátaapáti, Kismányok, Nagyvejke, Zomba)

Kopjafa: Lengyel, Györe, Izmény, Nagymányok, Tevel, Bonyhád (Székely Emlékpark)

XI. Középkori romok a Völgységben

Széplaki templomrom (Cikó)

Eszterpusztai templomrom (Cikó)

Gótikus templomrom (Bonyhád)

XII. Dóry uradalom, kastélyok:

Tevel, (Kisdorog, Zomba?)

XIII. Malom épületek:

Bonyhád – Gőzmalom 1863, Bonyhád-Vízimalmok: Marx-malom, Ficzkó-malom Albert-
malom, Réder – malom

Völgységi Önkormányzatok Társulása
Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56
☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277
Drótposta: vot7151@gmail.com
Honlap: www.vot.hu

JELENLÉTI ÍV

Völgységi Értéktár Bizottság

Bonyhád, 2015. november 26. (14.00)
(Városháza, III. emeleti tárgyaló)

1. Erős Beáta	<u>Erős Beáta</u>
2. Bálint János	<u>Bálint János</u>
3. Dr. Szóts Zoltán	<u>Dr. Szóts Zoltán</u>
4. Jáhn Jánosné	<u>Jáhn Jánosné</u>
5. Kaiser Mária	<u>Kaiser Mária</u>
6. Tóthné Győrfi Andrea	<u>Tóthné Győrfi Andrea</u>
7. Szarvas Irén	<u>Szarvas Irén</u>
8. <u>Fuksz Márta</u>	<u>Fuksz Márta</u> mfuksz@gmail.com
9. <u>OLAH KLÁRA</u>	<u>Olah Klára</u>
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Völgységi Önkormányzatok Társulása
Bonyhád, Széchenyi tér 12. ☒ 7151 Bonyhád, Pf.: 56
☎ /Fax: 74/500-252; Mobil: 06-20/466-2277
Drótposta: vot7151@gmail.com
Honlap: www.vot.hu

Tárgy: Meghívó
Ikt.sz.: 87/2015/1
Ügyintéző: Szarvas Irén

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívom a **Völgységi Értéktár Bizottság (VÉB) 2. ülésére.**

Az ülés ideje: **2015. november 26. csütörtök 14 órától**

helye: **Városháza III. emeleti tárgyaló (Bonyhád, Széchenyi tér 12.)**

Az ülés napirendi pontjai:

- 1) Tájékoztatás: Bálint Boglárka lemondott bizottsági tagságáról
- 2) Felterjesztések tárgyalása:
 - a) Szerb ortodox templom, kolostor és műemléki környezet (Felterjesztő: Erős Beáta)
 - b) Grábóci ortodox búcsú (Felterjesztő: Erős Beáta)
 - c) Váraljai Népművészeti ház (Felterjesztő: Jáhn Jánosné)
 - d) Váraljai kuglóf (Felterjesztő: Jáhn Jánosné)
- 3) A munka további tervezése, ötletek
- 4) A következő ülés időpontjának és felterjesztendő értékek megbeszélése
- 5) Egyebek

Bonyhád, 2015. november 25.

Tisztelettel: Dr. Szóts Zoltán sk.
A VÉB elnöke

A meghívót kapják:

1. Erős Beáta
2. Bálint János
3. Dr. Puskásné dr. Szeghy Petra
4. Dr. Szóts Zoltán
5. Jáhn Jánosné
6. Kaiser Mária
7. Kult Imréné
8. Oláh Klára
9. Tóthné Györfi Andrea

NYILATKOZAT

Alulírott Bálint Boglárka, izményi lakos (anyja neve: Zsók Veronika
született hely, év, hó, nap: Bonyhád 1991. 10. 15. szig.sz.:
130987MA ;) nyilatkozom arról, hogy munkahelyi elfoglaltságom miatt
lemondok a Völgységi Értéktár bizottsági tagságáról. Szekszárdon dolgozom,
így az utazás és az időbeosztásom nem teszi lehetővé, hogy tevékenyen részt
tudjak vállalni a bizottság munkájában.

Megértésüket előre is köszönöm, de amikor elvállaltam a feladatot még tanuló
voltam és szabadabb volt az időbeosztásom.

Izmény, 2015. 11. 16.

Tisztelettel:

Bálint Boglárka

Javaslat a
„Szerb ortodox templom, kolostor és műemléki környezet”
tájégségi értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Erős Beáta

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Grábóc község Település Értéktár Bizottság
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Erős Beáta
Levelezési cím: Grábóc, 7162 Rákóczi u.84.
Telefonszám: 06 20 972 33 52
E-mail cím: mardel16@citromail.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Szerb ortodox templom, kolostor és műemléki környezet

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

7162, Grábóc, Zrínyi Miklós utca 49. Hrsz: 2

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Grábóc Község Települési Értéktár Bizottság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A mai szerb kolostor feletti domboldalon volt a középkorban a garabi kolostor, amely a szekszárdi bencés apátságnak volt filiája. A leleteket egy szerb bazilita szerzetestemplom maradványainak vélik, stílusát pedig késő bizáncinak gondolják. A Grábócra 1585-ben érkező szerzetesek az említett helyen egy monostor dűledező romjait találták, amelynek falait "szentek élethű képei" borították. A szerb szerzetesek kolostorukat száz méterrel arrébb, a völgyben építették fel. A nyolcvanas évek elején a szerb temető melletti bozótban még láthatóak voltak tégl- és kötörmelékek, de mára a környék a régi szerb temető nagy részével együtt nagyon elvadult.

Az első kis templom 1587-ben épült kőből és agyagból. 1667-ben az uszkocsik, 1703-ban a kurucok dúlták fel. 1712-ben helyreállították a kis templomot, majd 1736-ban elkezdtek köré-fölé építeni egy nagyobbat, Mórágyról származó gránit terméskőből és helyben égetett téglából. Közben a kis templomot tovább használták, míg 1738-ban lebontották, kihordták, és aug. 13-án már az új templomban mondhattak Liturgiát a budai püspök jelenlétében. A templom 1741-ben lett kész, de

egyelőre torony nélkül. A torony 1761-ben épült, majd 1795-ben további munkák során gyarapodott. A harangot egy 1808-ban megtalált régi repedt harang anyagából öntötte Vajnert Péter pécsi harangöntő mester.

A szentélyt a hajótól elválasztó képfal, az ikonosztáz fakeretét Laubr János eszéki asztalosmester készítette. A képeket Vasilij Ostojic újvidéki ikonfestő festette, aki 1768-ban készült el a munkával. A templom falképeit a szintén újvidéki Andrej Saltist festette 1784-85-ben.

A ma is működő kétszintes kolostorépület 1787-ben épült fel. 1895-ben átépítették, ekkor rejtették el az eredetileg nyitott oldalfolyosókat. 1981-87-ben az életveszélyesen lepusztult templom és a kolostorépület is átessett egy teljes helyreállításon.

Az 1960-as évektől 1994-ig szociális otthon működött az épületben. 1994 óta a teljes kolostorépület a szerb egyház használatában van. Itt őrznek egy igen értékes Szent Borbála ereklyét is, ami miatt búcsújáráshelyként is jelentős.

A kolostor történetéről 1999-ben jelent meg Szilágyi Mihály tanulmánya, mely jelenleg a Tolna Megyei Levéltár kiadványában olvasható.

1. Görögkeleti (ortodox) szerb templom

VÉB/41/C

Grábóc, Zrínyi u. 49. hrsz.: 2

Építészeti stílus: barokk. Építve: 1736-1741. Dombokkal övezett völgyben szabadon álló, egyhajós templom, nyugati homlokzati toronnyal, a hajónál kissé keskenyebb, kosárvíves záródású szentéllyel, nyeregtetővel. Az oldalhomlokzatok keleti részének rizalitszerű kiugratása felett a kupolát rejtő, lemetszett sarkú hasáb, sátoztetejéből kiemelkedő lanternával. Az oldalhomlokzatok nyugati tengelyében kőkeretes bejáratok, a déli oldalhomlokzat rizalitján keretelt bejárat, felette üres szoborfülke. A torony alatti előtérbe vezető nyugati bejárat felett fülkében Szent Mihály arkangyal festett ábrázolása. A hajóban csehsüveg boltozat, illetve a kiszélesedő szakasz felett kupola. Gazdag falképdísz: 1784-1785 (falképek: Andrej Obrazil, kifestés: Franz Florian Hoffmann). Berendezés: 18. század második fele. Ikonosztázion fala: 1738 (Laubr János); képei: 1768 (Vasa Ostojic). A dalmát tengerpartról, Dragovićból 1585-ben érkeztek ide az első ortodox szerzetesek. Az 1587-re elkészült, a 18. században többször feldúlt, korábbi templom helyén kezdték építeni a mai templomot 1736-ban, torony nélkül. Felszentelés: 1741. Torony: 1761, 1795. 1885-ben a torony megsérült, helyreállítása: 1922-1923. A templom helyreállítva, ikonosztázion és falképek restaurálva: 1983-1987. A templomtól délre folyó patakon átívelő kőhíd mellett téglalap alaprajzú, sátoztetős, felújított kútház, emeletén az egykori kapus-szobával: 1786. A templomtól nyugatra áll a kolostor. A területen újabb melléképületek.

(Forrás: Magyarország műemlékjegyzéke Tolna megye. Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Bp. 2006. 41. oldal)

2. Görögkeleti (ortodox) szerb apáca kolostor

VÉB/42/C

Grábóc, Zrínyi u. 49. hrsz.: 2

Építészeti stílus: historizáló. Építve: 1895. A görögkeleti templomtól nyugatra szabadon álló, téglalap alaprajzú, emeletes, kontyolt nyeregtetős, részben alapincézett épület, két a keleti homlokzaton nyíló bejárat. Egytraktusos, oldalfolyosós, síkmennyezetes belső. Épült: 1787. Átalakítva: 1895, ekkor nyerte el jelenlegi formáját, elfalazták arkádvízes, nyitott oldalfolyosóját, megváltoztatták nyílásrendjét. Belső átalakítás: 20. század. Felújítva: 1981-1987 és 2002-2003.

(Forrás: Magyarország műemlékjegyzéke Tolna megye. Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Bp. 2006. 42. oldal)

3. A görögkeleti (ortodox) szerb tmpl. és kolostor műem-i körny-e

VÉB/43/C

Hrsz.: 1; 7; 11; 89/1; 115.

A görögkeleti (ortodox) szerb templom és kolostor műemléki környezetét az alábbi nyomvonalak határolják az óramutató járásával egyező irányban haladva: a határvonal a templom és a kolostor 2. hrsz-ú telkének nyugati, északi és keleti határán halad, átvág a 115. hrsz-ú patakárkon, keletről és délről követi a szociális otthon 1. hrsz-ú telkének határát, majd a 10. hrsz-ú telek északnyugati sarkától a mondott telek déli határán haladva eléri a 7. hrsz-ú telek délkeleti sarkát, majd a mondott telek déli és nyugati határán haladva Észak felé átvág a József Attila utca 89/1 hrsz-ú szakaszán, hogy az 1. hrsz-ú telek nyugati határán Északnak haladva átvágjon a 115. hrsz-ú patakárkon, elérve a 2. hrsz-ú telek nyugati határát.

(Forrás: Magyarország műemlékjegyzéke Tolna megye. Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Bp. 2006. 42. oldal)

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Magyarországon egyedülálló, ma is funkcionáló ortodox emlékhely, melynek történelmi és kulturális jelentősége kiemelkedő. A kolostor a közelmúltig szoros kapcsolatot tartott fent a településsel és lakóival.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

1. Szilágyi Mihály: A grábóci szerb ortodox kolostor története
2. Vass Erika: A grábóci szerb ortodox kolostor búcsúja. Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve
3. XXV. Szekszárd, 217-236.
4. Magyarország műemlékjegyzéke Tolna megye. Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Bp. 2006. 41-42. oldal
5. Zoltán Gerő: Barangolások Magyarországon Grábóc szerb ortodox templom:
<https://www.youtube.com/watch?v=KWozK3dDYQ>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.vot.hu

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
lsd.: következő oldal

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

- Szilágyi Mihály: A grábóci szerb ortodox kolostor története
- Vass Erika: A grábóci szerb ortodox kolostor búcsúja. Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XXV. Szekszárd, 217-236.

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat: 1 db

Szerb ortodox templom, kolostor és műemléki környezet- Fotók: Szarvas Irén

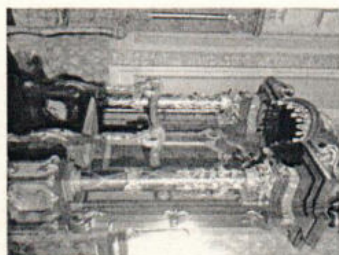
VÉB-43-C-2

VÉB-43-C-1

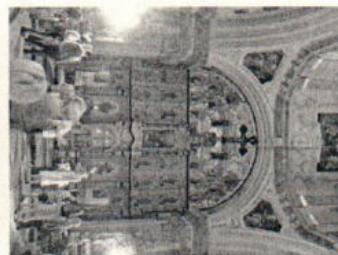
VÉB-42C

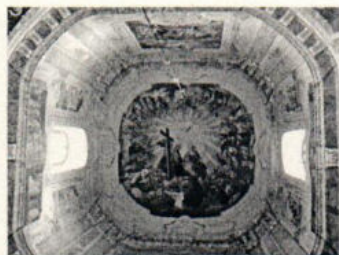
VÉB-41-C-6

VÉB-41-C-5

VÉB-41-C-4

VÉB-41-C-3

VÉB-41-C-2

VÉB-41-C-1

VÉB-43-C-3

Javaslat a
„Grábóci szerb ortodox búcsú”
tájéegységi értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Erős Beáta

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Grábóc község Település Értéktár Bizottság
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Erős Beáta
Levelezési cím: Grábóc, 7162 Rákóczi u.84.
Telefonszám: 06 20 972 33 52
E-mail cím: mardel16@citromail.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:
Grábóci szerb ortodox búcsú
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:
7162 Grábóc, Zrínyi Miklós utca 49. Hrsz: 2
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:
Grábóc Község Települési Értéktár Bizottság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A grábóci templomot Szent Mihály arkangyal tiszteletére szentelték fel, a templom fő ünnepe ellenben nem a templombúcsú lett, hanem Péter-Pál napja, amit a bornak, összejövételnek neveznek. Korábban az ünnep vonzaskörzete Szálka, Alsónána, Medina volt, azonban a 60' évektől országos jelentőségűvé vált. Itt találkoztak a Magyarországon élő szerbek, illetve a 90' években a délszláv háború elől menekülő hívek.

A búcsú istentisztelettel kezdődik, ószláv nyelven. (Bevonulás, püspök áldása a királyi ajtóból). A mise az érzésekre hat, ezért minden résztvevőt megérint, liturgikus gesztusokban gazdag. Az istentisztelet része a gyónás és az áldozás. Akik nem vettek részt Eucharisziában, az istentisztelet végén a megáldott kenyérből vehetnek az áldás adományaként. A misét körmenet követi, melynek során a püspök felolvassza a Bibliából. Eközben koljivót (halottal kapcsolatos megemlékezés jele) és kalácsot (élőkről való megemlékezés jelképe) szentelnek, és borral átitatva a hívők és látogatók közt szétosztják.

Az ünnepet estig tartó multság zárja, melyen a szerbek nemzeti táncát, a kólót járják, énekelnek, mulatnak. Az ünnepség alatt többször kerül elő a bazsalikom (csokor, tömjén), melynek oka, hogy a bazsalikom szent eredetű, Szűz Mária adta gyógyítás céljából.

A 18. század óta létező kulturális örökség, mely bár történelmi jelentőségéből veszített, viszont szakrális jelentősége napjainkig kiemelkedő, kulturális látványosságként van szerepe.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A grábóci templom az év nagy részében turisztikai látványosságot jelent, de évente egyszer visszanyeri egykori jelentőségét. Kiemelkedő a búcsú vallási szerepe, illetve a fogyatkozó szerb lakosság számára fontos közösség-összetartó ereje. A nemzeti identitás megerősítésének helyszíne, ahol az egymástól távol élő rokonok, barátok tarthatják egymással a kapcsolatot. Jelentős kulturális, társadalmi, szakrális jelentősége indokolja az értéktárba történő felvételét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

1. Vass Erika: A grábóci szerb ortodox kolostor búcsúja. Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XXV. Szekszárd, 217-236.
2. Ortodox szemle – egyházi sajtószemle: Péter-Pál napi búcsú Grábócon (2014.07.10.): <https://ortodoxszemle.wordpress.com/2014/07/10/peter-pal-napi-bucusu-grabocon/>
3. Grábóc 2013 (Feltöltve: 2013.07.15.): <http://player.mashpedia.com/player.php?q=-7iF3NzryYM>
4. A magyarországi szerbek búcsúja volt Grábócon: <http://www.teol.hu/tolna/kozelet/a-magyarorszag-i-szerbek-bucusu-ja-volt-grabocon-389751>
5. A magyarországi szerbek 2006. július 16-án tartották a grábóci kolostor templomi ünnepét. Adás: MTV1. Sripski ekran. 2006.07.25. Műsoridő: 28 perc 13 másodperc. Internet: <http://nava.hu/id/169794/>
6. Ancsin Gábor fotóriporter képei a Grábóci ortodox búcsúról a saját honlapján: http://www.ancsingabor.hu/grabovaci_graboci_bucusu.html

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.vot.hu

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja: (lsd.: következő oldalon)

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve XXV. Szekszárd, 217-236. Vass Erika: A grábóci szerb ortodox kolostor búcsúja.

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat: 1 db

Grábóci szerb ortodox búcsú – fotók nyilatkozattal – Szarvas Irén:

VÉB-44-E-5

VÉB-44-E-4

VÉB-44-E-3

VÉB-44-E-2

VÉB-44-E-1

VÉB-44-E-7

VÉB-44-E-8

VÉB-44-E-9

VÉB-44-E-6

Javaslat a Völgységi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette:
Jáhn Jánosné

.....
Váralja, 2015.11.26.
(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Jáhn Jánosné
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné
Levelezési cím: 7354 Váralja, Kossuth L. u. 100.
Telefonszám: 74/458-434
E-mail cím: telehaz@varalja.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Váraljai Népművészeti Ház

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Váralja, Kossuth L. u. 140.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
Völgységi Tájegységi Értéktár

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Több mint 100 éve épült vízimalom épület. Eredeti tulajdonosait kitelepítették 1946-ban. Ezután az épület községi tulajdonba került. Az élelmiszerboltot tovább üzemeltették, az épület többi részét raktárnak, magtárnak használták, valamint pedagóguslakások lettek kialakítva. Többek között itt lakott Moldován Vilma tanítónő is. A tanítónő Erdélyből menekült a II. világháború idején. Négy nyelven beszélt, és nagy műveltségű személy volt. Váralja néprajzát fáradhatatlanul gyűjtötte, munkája a Magyar Néprajzi Múzeumban található meg. 1995-ben a község önkormányzata e falak közé helyezte el Váralja néprajzi gyűjteményét, amely azóta folyamatosan gyarapszik lakossági adományok és vásárlások következtében. Jelenleg 4 kiállítóhelységből áll. A német kisebbségi kiállítás, a hagyományörző néptánc csoport és a 200 évig működő szénbányászat emlékei találhatóak meg, és két szobában pedig a hagyományos váraljai magyar élet emlékei találhatóak. A kiállított tárgyak száma kb. 1000, ennek legnagyobb része archív fotóanyag, melyek legnagyobb részét Balogh Rudolf fotóművész fényképezte az 1920-as, 30-as években.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Váralja község kultúrájának, hagyományainak, múltjának őrzője. Ezért nagyon fontos az intézmény megőrzése, ápolása és állományának gyarapítása. Az elmúlt 20 évben a lakosság folyamatosan „összehordta” ajándék gyanánt (hagyatékból örökölt tárgyak) ebből is látszik, hogy ez idő alatt az intézmény léte beépült a köztudatba.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

www.varalja.hu,

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájegységi Értéktár). Elektronikus elérhetőség 2015. december 1-jétől biztosított.

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés 7) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Fotók: Tóthné Györfi Andrea

VÉB-45-E-3

VÉB-45-E-8

VÉB-45-E-7

VÉB-45-E-6

VÉB-45-E-5

VÉB-45-E-4

Javaslat a Völgyégi Tájegységi Értéktárba felvételre

Készítette:
Jáhn Jánosné

.....
Váralja, 2015.11.13.
(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Jáhn Jánosné
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Jáhn Jánosné
Levelezési cím: 7354 Váralja, Kossuth L. u. 100.
Telefonszám: 74/458-434
E-mail cím: telehaz@varalja.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Váraljai lakodalmás kuglóf

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
- ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
- természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Váralja

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
Völgyégi Tájegységi Értéktár

- települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Váraljai kuglóf:

VÉB-46-A

Több mint 200 évvel ezelőtt a helyi magyar és a betelepült német lakosság komasági szintre emelte a lakossági kapcsolatot. Ennek következtében a kedvelt kalács tésztát tekert formában cserép kuglófsütőbe helyezték és így sütötték kemencében. Ezt mind a két etnikum készítette, és eleinte lakodalmak idején fogyasztották, ill. kínálták a báméskodóknak. Tölteléke: szárazon került a tésztába, főleg fahéjat, cukrot és kevés kakaóport tartalmazott.

Ebben a formában és ízesítésben egyedülálló, ma is kultikus jelentőségű. Lakodalmak és egyéb közösségi események elmaradhatatlan kísérője.

Kedveltsége mai napig megmaradt, ezért több mint 10 éve, reklámozására és megismertetésére fesztivált tartunk minden év júniusában.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Ebben a formában és ízesítésben egyedülálló, ma is kultikus jelentőségű. Lakodalmak és egyéb közösségi események elmaradhatatlan kísérője.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

www.varalja.hu,

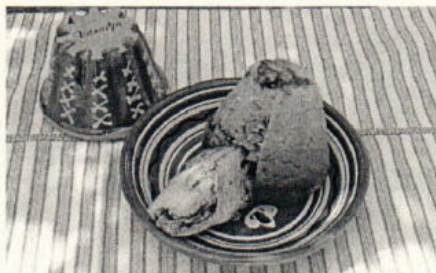
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

www.vot.hu (Völgységi Tájegységi Értéktár). Elektronikus elérhetőség 2015. december 1-jétől biztosított.

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat